

„Onze eigen krant”

Voor de hoogste klassen der Christelijke Scholen
Verschijnt de 20ste van de maand

Red.: L. Meijer, H.d.S., Bedum, J. Bulthuis, ond.
B.L.O. Veenendaal, Tj. Schaafsma, H.d.S. Kampen
Administratie-adres: "DRUKKERIJ DE VRIES"
DELFTZIJL - Telef. No. 347 - Girorek. no. 09539

12e jaarg. no. 4 - dec. '56

„En toch is het waar”, zegt Kees Bron tegen zijn vriendje Renger. Renger is het zoontje van de timmerman, wiens werkplaats vlak bij de oude dorpstoren staat.

„Hm”, zegt Renger Veerman. „Malle praat van Krijn. De man heeft zeker weer te diep in het glaasje gekeken. En dan verkoopt hij allerlei nonsens. Was jij er bij, toen malle Krijn dit verhaal aan Jan Haverkamp vertelde?” Kees zwijgt. Die malle Krijn is voor geen cent te vertrouwen en ook nu zal hij er wel van alles uitgekraamd hebben in een dronken bui.

„Laat Sam er buiten”, begint Renger opnieuw. „Sam is zo eerlijk als goud. Niet, dat hij mijn vriend is, maar ik kan niet uitstaan, dat hij gemeen behandeld wordt.”

„Och, dat woonwagenjong”, bitst Kees. „En lange Louw dan?”

Even staat Renger verslagen. Lange Louw is Sams vader. Allerlei vreemde verhalen gaan door het dorp omtrent Lange Louw. Zijn woonwagen staat aan de rand van de heide, vlak bij het grote bos. Men zegt, dat de man met stropen aan de kost komt en dat hij de boswachter steeds te glad af is. En malle Krijn... koopt de vellen.....

Malle Krijn..... en lange Louw.....

Twee figuren, waar het dorp gedurig over praat..... Twee mensen, die aan de rand van de maatschappij leven..... Malle Krijn, de doodgraver en kloklulder en lange Louw, de woonwagenbewoner..... de stroper..... de wilddief. Twee vrienden? Neen, twee vijanden..... En toch twee vreemde mensen.....

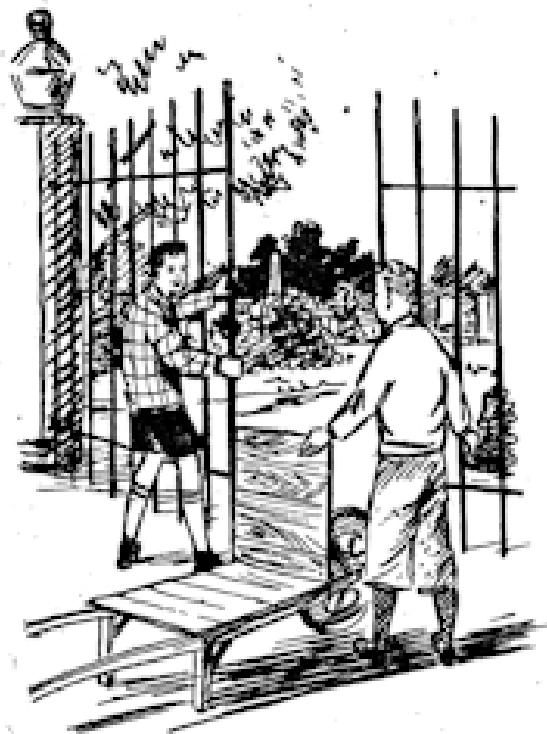
„Nou, wat zeg je?” vraagt Kees ongeduldig.

„Dat Sam beter is dan zijn vader”, antwoordt Renger. „Veel beter.”

„Hm”, zegt Kees, „misschien. Maar hoe ter wereld komt Sam dan aan dat oude gouden horloge? Ik heb hetzelfde gezien! Hij heeft het ding gevonden, naar hij zegt. Vlak bij de oude woonwagen, onder een heidestruik. En..... en..... er staat een wapen in.”

Renger zet de kruiwagen even neer. Ze zijn nu vlak bij de ingang van het kerkhof. Ze moeten voor Veerman een zak cement en wat gereedschap halen van de begraafplaats. Veerman had een reparatie verricht aan het baarhuisje, dat midden op het kerkhof staat en nu moet Renger de spullen terughalen.

Sam..... en een gouden horloge..... Ach, er wordt zoveel verteld en wat is er nu eigenlijk van waar? Het kan best een koperen geval zijn, dat netjes door

Sam werd opgewreven. Maar dat wapen dan? Zou het..... zou het van jonker Floris zijn? De jonker, die beroofd werd, jaren geleden? Zo'n geheimsinnig geval, dat nooit tot klaarheid kwam..... Zou lange Louw.....?"

Kees opent het hek, dat piept en knarst en voort gaat het weer.

„Het is toch wel echt van goud“, zegt Kees met nadruk.

„Nou goed“, zegt Renger, „als je maar weet, dat opgepoetst koper ook blinkt.“

„En dat wapen dan?“

„Jij met dat wapen altijd. Sam heeft je wat wijsgemaakt.“

„En Rudger dan,“ vraagt Kees. „Weet je niet meer.....“

Ze waren samen bij Rudger, de molenbaas geweest en ze hadden de grote watermolen mogen bekijken. En later in het gezellige molenhuisje had de oude molenbaas hen heel wat verteld. Hoe ze gezamenlijk op jacht gingen, Rudger en de jonker en hoe dikwijls jonker Floris zich zat te warmen in het kleine molenhuisje, als hij in de herfst of in de winter een lange tocht gemaakt had. Vrienden waren ze geweest, jonker Floris en Rudger, dikke vrienden. Rudger kon mooi vertellen. Jonker Floris van Doeveren was reeds gestorven. Eens was de

jonker beroofd geworden, geslagen en erg mishandeld. Neen, Rudger had hen daar weinig over verteld, heel weinig.

„Vreemd hè“, zegt Kees, „dat Rudger ons later wel eens meer van die beroving zou vertellen. 't Begon juist zo spannend te worden.“

„Kijk“, zegt Renger, „kijk, die grafombe, daar. Kom mee.“

Samen gaan ze in de aangeduide richting en spoedig staan ze voor een prachtige marmereen grafombe en ze lezen: „Hier ligt begraven jonkheer Floris van Doeveren, oud zeven en veertig jaren...“

Plotseling komt van achter een zware zuil op de hoek van de grafkelder een man tevoorschijn. Wat schrikken die jongens!

„Houd je kalm, knapen. Er is niets kapot. Die jonker Floris, hè? Daar hadden jullie het immers over? Nou, die is netjes begraven, hoor. Hi, hi, hi!“

Nu pas merken de jongens, wie ze voor hebben. 't Is malle Krijn. Ze maken dadelijk aanstalten om de benen te nemen. Krijn is een rare snuiter, gevaarlijk soms.....

„Blijf maar, jongens, Krijn heeft hoegenaamd geen kwaad in de zin.“ Toch zijn de jongens blij, dat er tussen hen en de doodgraver een zwaar ijzeren hek staat.

„Ik heb je zien komen, baasjes en ik dacht: die heertjes zal ik eens ferm laten schrikken. Hi, hi, hi! En 't is me wat best gelukt.“

De jongens kijken elkaar eens aan. Ze begrijpen niet wat die rare snuiter wil. En eigenlijk zijn ze bang voor die wonderere kerel.

„Dat horloge hè“, zegt Krijn. „Je had het toch over een horloge, nietwaar? Een gouden kast met een verroest uurwerk. Ha, ha, ha, laat me niet lachen. Geen wonder, dat die knaap van lange Louw dat ding gevonden heeft. Dat moest de een of andere tijd wel gebeuren.“

„Maar Sam kan toch best een horloge vinden“, zegt Renger. „Mijn vader heeft ook al eens een horloge verloren. En als iemand zo'n verroest ding dan jaren later vindt, is hij dan persé een dief?“

„Jongens, jij begrijpt er niets van, geen sikkepit. Sam vindt dat ding vlak in de buurt van de oude woonwagen. Weet je

wel waarom? Omdat het daar jaren geleden verstoep werd. Mijn kop er af, als het niet van de jonker is. Uitgeschud werd de man, bestolen en..... eh..... kijk maar eens binnen in de kast. Er zal wel een wapen in staan, of iets dergelijks. Dat horloge is zeker van goud en Sam....."

„Is geen dief!" zegt Renger heftig.

„Maar zijn vader dan? Lange Louw... mijn kop er af, als die niet meer van dat horloge weet, hi, hi, hi! De jonker, hè? Nou geloof maar, dat je Sam niet lang met dat uurwerk ziet lopen. Daar zal zijn vader wel gauw een stokje voor steken. Let maar op, er verandert binnenkort wel een en ander in de buurt van de woonwagen. Nou, reken maar."

„Ik geloof er niets van", zegt Renger brutaal.

„Stil maar, het komt best terecht. Maar ik weet, wat ik weet, ho even. En het eind zal de last wel moeten dragen. Ja, dat doet het grif, wacht maar. Lange Louw..... ha, ha, ha....."

Dan gaat Krijn weg. Hij strompelt langs de grafzerken en mompelt zacht: „Zieso, dat is het begin. Ik heb het er netjes afgebracht. De steen begint te rollen en hij zal lange Louw vermorzelen." De man grijnst vals.

„Lange Louw", mompelt hij, „dat horloge doet je de das om. Een gelukkige gedachte van mij om in een donkere nacht dat oude ding bij je woonwagen neer te smijten. Wacht maar..... Hij stroopt niet meer, zegt hij. Hij heeft zich bekeerd..... Bah, maak dat Krijn wijs! Maar bloeden zul je....."

Als de jongens bij Veerman in de werkplaats komen, praten ze nog even na over hetgeen ze hebben beleefd. Maar ze begrijpen er weinig van. Die Krijn was natuurlijk boven zijn bier en wat heb je aan dronkenmanspraak? Jilles, de knecht spitst zijn oren, als hij hoort, dat de jongens over Krijn praten. Ongemerkt weet hij hen te beluisteren. Even later staat hij weer aan de schaaftank en fluit een aardig wijsje. Hij heeft de knapen horen fluisteren over hun ontmoeting met malle Krijn. Nou ja, op zichzelf zegt dit niet veel. Malle Krijn is vaak bij de weg en de man wordt langzamerhand

door de ouderen gemeden. Geen wonder, dat hij zijn aandacht op de jeugd richt. Maar toch..... Wat betekende dat horloge? Wat dat van lange Louw? Jilles kan er weinig verband in zien. Och, Krijn heeft de jongens natuurlijk weer een of ander dol en dwaas verhaal op de mouw gespeld. Maar..... maar..... tegelijk ging het over Floris van Doeveren, de jonker..... Jaren geleden werd de jonker brutaal beroofd en zwaar mishandeld. Niemand weet de dader..... niemand.....

Jilles kijkt het raam uit. Over die beroving heeft hij toentertijd wel horen praten, maar veel weet hij er niet meer van. Hij was destijds nog maar amper dertien jaar. En zo'n gebeurtenis houdt de grote mensen een hele tijd bezig, maar de jeugd zet daar gauw een punt achter. Als Rudger hem later niet het een en ander verteld had.....

Jonker Floris..... gestorven al..... jong.....

Malle Krijn..... dronkenmanspraak?

En dat horloge dan? Louw..... lange Louw?

„Vertel me eens Renger", zegt Jilles, heeft Sam een horloge gevonden? Een gouden horloge?"

„Of het van goud is, dat durf ik niet te beweren", zegt Renger. „Maar Krijn had er ook al weet van. Er zou wel een of ander wapen in staan, zei hij."

„Hm", zegt Jilles. „Krijn kletst. De drank maakt hem dol."

„Vertel eens iets over het oude slot, Jilles. Over de jonker, je weet wel, jonker Floris", vraagt Kees.

„Ik vrees, dat ik je moet teleurstellen, jongens. De jonker werd op zekere avond of nacht, weet ik veel, beroofd en zwaar mishandeld. Als Rudger de man niet gevonden had, nou..... dan..... hm... 'k weet het niet..... Maar van de dader ontbreekt tot op heden ieder spoor. Het is een geheimzinnige geschiedenis, dat is 't. In 't eerst schijnt men lange Louw verdacht te hebben. Vergis ik mij niet, dan heeft men hem zelfs in arrest gehad. Maar spoedig moest men hem wegens gebrek aan bewijs weer op vrije voeten stellen. Enfin, het rechte weet ik er ook niet van. Zo nu weer dat horloge. Krijn fantaseert er natuurlijk maar raak op los.

Dat kan hij als de beste. Tenminste, als hij drank geproefd heeft. Nou goed, laat hem. De mensen weten zo langzamerhand precies, wat ze aan die praatjes hebben."

Als Renger 's avonds bij zijn moeder op een bank achter het huis zit, vraagt hij plotseling: „Heeft u Sams moeder ook gekend, moe?"

Even is het stil.

Dan zegt Rengers moeder zacht: „Sam's moeder, vraag je Renger? Och, die is al jaren dood. Ik heb haar heel goed gekend. Zij is vroeger dienstbode bij mijn moeder geweest."

„Bij oma!"

„Ja, Renger. En toen zij trouwde, zijn je vader en ik nog op de bruiloft geweest. Neen, ze gingen niet in een woonwagen wonen. Louw Sissing was een nette man en hij verdiende als slager een goed stuk brood. Het was een gelukkig paar en dikwijls kwamen ze 's zondags na kerktijd bij ons om een habbeltje en een kopje koffie. En toen Sam geboren werd, een paar maanden voor jou, ben ik er nog geweest. Wat was Sams moeder blij en gelukkig. Dat heb je nimmer geweten, hè? Je hebt alleen maar de gedachte aan een oude wagen, verveloot en ruw. Maar het begin was veel mooier. Sams moeder..... Wacht eens, haal even de fotoalbum uit de kast. Neen, niet die grote. Die kleine. Hij ligt onder een stapel lakens, als ik mij niet vergis."

In een wip is Renger bij de kast en spoedig is hij met het album terug. Er staan veel foto's in, die hij nog niet eerder gezien heeft.

„Geef maar eens hier, Renger."

Na even zoeken, waarbij Renger belangstellend toekijkt, wijst zijn moeder op een foto. „Dit was Sams moeder", zegt ze zacht.

Het is heel stil buiten. De zon staat als een grote bal, bloedrood aan de avondhemel. Een merel fluit een laat liedje en honderden mugjes dansen rusteloos op en neer onder de brede vlierstruik. Eindelijk klept Renger het album dicht.

„Moeder", zegt hij, „vertel iets van haar."

„Och jongen, dat..... neen, later maar."

„Toe moeder, is het dan zo..... zo..... treurig?"

„Treurig..... jongen, jij zit nog zo rustig op de schoolbanken. Jij krijgt op tijd je eten en je drinken, jij speelt vrolijk met je vriendjes, je leert je lessen en..... neen, zeg me eens, weet je wel wat verdriet is, echt verdriet? Nou ja, je krijgt wel eens een standje en misschien mopeit meester Sanders ook wel eens op je, als je slecht geschreven hebt, of je les niet kent. Maar die narigheid ben je gewoonlijk gauw vergeten. Och, wat weet de jeugd van echt verdriet. Ze speelt en ravot, ze joelt en maakt plezier. Gelukkig maar, het echte verdriet komt meestal eerder, dan ze denkt."

„Ja, maar Sams moeder dan?" vraagt Renger.

„Ze heette Martina..... Martina Kuilman..... Maar we noemden haar Martijn. Op jeugdige leeftijd stierven haar ouders. Haar vader was schipper en in een stormachtige nacht is zijn schip op het IJselmeer gezonken. Ze voeren met een lading grint. De motor raakte onklaar. Het kan ook wel aan het roer gelegen hebben, dat weet ik niet zo goed meer. In elk geval liep het mis. Op een of andere manier sloeg het schip vol en het zonk."

„Waar?" vraagt Renger.

„In de buurt van Urk. Martijns vader

en moeder verdronken, maar de dek- knecht bracht er het leven af."

„Waar was Martijn dan?"

„Och jongen, je weet toch, dat vele schipperskinderen aan wal blijven. Zo was Martijn in de stad als kindermisje bij een dokter."

„Hoe kende u haar dan moeder?"

„Heel gewoon. Ze kwam hier feitelijk vandaan en ze ging vroeger met mij naar school. 't Was een aardig kind en ze kon uitstekend leren."

„Net als Sam, moeder."

„Zo..... Nou toen kwam het verdriet in haar leven. Geloof me, jij vindt het heel gewoon een vader en moeder te hebben. Het hoort immers zo, nietwaar? Maar het kan ook anders en dan pas weet je, wat je mist. Martijn kon het in de stad niet langer harden en na enige weken kwam ze terug in ons dorp. Bij een rijke boer vond ze een dienst, maar daar ging het niet goed. De mensen waren best, daar niet van, maar ze gingen veel uit en dan zat Martijn de lange avonden alleen in de grote keuken. Och, het arme kind miste haar ouders en waar vond ze liefde en waardering?"

Op een zondag was ze bij ons en toen we 's middags naar het kerkhof gingen, vertelde ze van haar heimwee en van haar grote verdriet..... Mijn moeder had erg met haar te doen en het duurde niet zo heel lang, of Martijn kwam bij ons... als kind in huis."

„Daar wist ik niets van, moeder."

„Och neen, Renger, er is ook zoveel gebeurd..... Ik zou je nog veel meer over Sams moeder kunnen vertellen, maar er zou veel bij zijn, dat je niet zult begrijpen, later misschien..... Enfin, later trouwde Martijn met Louw Sissing. Ze kwamen in de Raakstraat te wonen in de slagerij, waar nu Brouwer woont. Daar is Martijn gelukkig geweest. Och, Louw Sissing was vroeger een rare snuiter, maar eerlijk. Martijn hield van hem en hij..... hij was dol op haar. De slagerij was vroeger van Krijn, je weet wel Malle Krijn. Op een of andere manier heeft Louw die bedoening gekocht. Och, de mensen praten zoveel, maar het schijnt dat Krijn in een dolle bui z'n slagerij op geld gezet heeft. Gemeen was Louw niet en hij wilde dan ook op dat aanbod

niet ingaan. Toen, altijd volgens de praat van anderen, hebben Krijn en Louw samen een borrel gedronken en de zaak was gauw beklonken."

„Moeder, Krijn..... eh, Sam heeft een horloge gevonden en..... er zit een wapen in, zegt Krijn."

„Jongen, wat zeg je daar!"

„Krijn zegt, dat lange Louw er wel meer van weet. Moeder..... jonker Floris..... 't Is vast gestolen....."

„Jongen, wat habbel je toch. Die Krijn ook met zijn gehaspel. Halve dagen zit hij in „Het gouden hert" en..... neen Renger, die man bazelt maar wat. Lange Louw, och wat zal ik zeggen, de man is na het sterven van Martijn finaal de kluts kwijt geraakt. Jammer voor Sam, ik..... och misschien verandert het nog wel eens. Maar Krijn..... Naderhand heeft hij geprobeerd de koop ongedaan te maken, maar toen was het te laat. Louw lachte de man in zijn gezicht uit. Jongen, de wereld zit raar in elkaar, maar weet, dat je altijd eerlijk moet blijven. Eerlijk en oprecht. Misschien word je later zakenman, zoals vader. Maar wat er ook mag gebeuren, de onrechtvaardige zal geen dageraad hebben en die leugens spreekt, zal voor Gods aangezicht niet bestaan. Al zul je door eerlijk te zijn, ook schade lijden, dat is altijd nog honderd maal beter, dan met een halve waarheid winst te boeken.

Krijn..... och een mens denkt wel eens wat, Krijn krijgt loon naar werken en Louw Sissing..... 'k weet het niet..... Jongen, het kwaad straft zijn meester... altijd. Neen, neen, wacht even. Hier kan het kwaad, de zonde, venijnig zijn soms en het lijkt dikwijls, dat het de boze mensen nog voor de wind gaat boven- dien..... maar het einde draagt de last God zal alle dingen brengen in Zijn gericht. Het kwaad vindt de Rechter en hoel"

„Maar moeder, wat was het dan met die beroving van jonker Floris?"

„Jonker Floris, neen Renger, dat was een gruwelstuk en..... och, wat geeft het ook wanneer die rover gegrepen wordt. God is rechter en Hij is recht- vaardig."

„Maar moeder..... Krijn, lange Louw....."

„Stil Renger, niet oordelen. Laten wij onszelf maar eens bekijken, dan valt er nog heel wat op te knappen. Laatst vertelde Jilles, dat jullie Sam achterna zaten met stokken en stenen..... jij ook, Renger. Liefde..... het leek nergens op. Ik hoop, dat je daar eens goed over na zult denken.”

Even is het stil achter het huis. Renger begrijpt zijn moeder heel goed en hij weet, dat ook zijn houding tegen Sam verkeerd was.

„En Sams moeder dan?” vraagt hij schuchter.

„Dat was gauw afgelopen. Sam was nauwelijks een jaar, toen er weer een kindje geboren werd..... een zusje..... 't Arme schaap heeft nauwelijks een uur geleefd en..... en..... de volgende dag stierf Martijn. Ik ben nog op haar begrafenis geweest. 's Was slecht weer die dag en een viese motregen maakte alles glibberig en vuil. In één kist zijn ze gelegd, Martijn en het meisje..... och..... och. En Louw Sissing, neen Renger, de man leek met stomheid geslagen..... geen traan heeft hij gelaten. De mensen noemden hem hard en gevoelloos, maar ik weet het niet. Nu

woont hij in de oude wagen. Neen, ik zal hem niet veroordelen, maar..... Meer dan eens heb ik hem voorgesteld Sam bij ons in huis te nemen, maar 't werd steeds botweg door hem geweigerd 't is wat..... 't is wat..... Maar wie weet, misschien, misschien komt alles nog terecht..... misschien.....”

Jilles is niet erg gerust. Het verhaal van het gevonden uurwerk en de dolle praat van Krijn brengen hem tot nadenken. Een paar dagen geleden trof hij Steven, de boswachter. Na een praatje over het weer en de wildstand, kregen ze het vanzelf over lange Louw. Jilles begreep die man niet. Hij was reeds meerdere malen in de kerk geweest. Het wou er bij hem niet in, dat zo'n stroper, zo'n gladde vogel zich ineens bekeerde. Steven had geheimzinnig gelachen. Dat bracht Jilles natuurlijk niet veel verder.

Eindelijk zei Stevens, dat hij er ook niet veel van begreep, maar een ding was zeker: Louw stroopte niet meer. De man was op de goede weg en het scheen, dat het zo zou blijven ook. Neen, Steven trof de man helemaal niet meer in het veld en als er toch nog gestroopt werd, de bewijzen waren er, dat dit in geen geval het werk van Louw was. En toen Jilles het gesprek bracht op de beroving van jonker Floris, op het vinden van een horloge, waarvan naar alle waarschijnlijkheid de kast van goud was, had Steven de schouders opgetrokken. En toen Jilles hem de verhalen van de jongen over malle Krijn vertelde, zei Steven: „Ik heb mijn gedachte daar wel over, Jilles. Maar voorlopig is het beter, dat ik die voor mijzelf houd. Jongen, Jilles, een mens zegt soms zo gauw wat. Een kromme spijker trek je uit het hout, maar een verkeerd woord wordt door de wind meegenomen. Het goede raad ontkiemt en draagt vrucht, maar het onkruid..... neen Jilles, even geduld. Misschien zou ik je aan het schrikken brengen door je meer te vertellen, maar ik wil de geschiedenis niet vooruit lopen. De waarheid komt vanzelf aan het licht. Dat kan geen mens tegenhouden.”

Dit bracht Jilles niet veel verder. Meester Sanders..... Die had het horloge gezien, volgens Renger. Maar waarom maakt Jilles zich toch zo druk? Kan hij een steentje bijdragen om het raadsel op te lossen? Hij weet het niet, maar op een late zomeravond, bijna tegen middernacht, was hij langs de oude woonwaggen gekomen. Hij was op bezoek geweest bij Rudger, de molenbaas. Rudger had hem de hele historie van de beroving van de jonker verteld. Zodoende was

het nogal laat geworden. 't Was een lang verhaal geweest. Een droevig verhaal. Lange Louw had er ook mee te maken gehad. Men meende, dat er een spoor leidde naar de wagen van de stroper. 't Was een loos spoor en na een tijd in voorarrest te hebben gezeten, kwam de stroper weer thuis. Bovendien wou Rudger niet geloven, dat Louw de dader was.

Het was een zoete zomernacht en Jilles had tijdens zijn wandeling genoten van een geurige sigaar en het gekweel der nachtegalen. Dich bij de oude woonwagen verraste hij een paar reeën, die zich met grote sprongen geruisloos uit de voeten maakten. Even bleef hij staan en toen hij de fraaie dieren in het duister van de nacht zag verdwijnen, meende hij plotseling een stem te horen. Nog maar nauwelijks had hij een stap gedaan, toen hij bij een oude beuk iets zag bewegen, iets zwarts..... Voorzichtig probeerde hij dat onbekende te benaderen, maar juist toen hij over een smal grepeltje sprong, sloegen er een paar fazanten aan het lawaaimaken. En die kunnen er wat mee, als ze in 't holst onrustig worden.

Enfin, Jilles bleef stokstijf staan en toen het vleugelgefladder van de vogels bedaard was, ging hij verder. Maar bij dé beuken was niets meer te zien. Jilles kwam dan ook tot de gedachte, dat hij zich iets verbeeld moest hebben. Hij kreeg zeker slaap.....

Plotseling.....

„Hi, hi,..... daar ga je..... hi, hi, hi,..... Geen vellen meer, hè..... Nee, nee, vroom geworden..... Je bent vies van mijn centen, hè..... een luchtje..... hi, hi,..... maar jij stinkt er lelijk in, als je dat maar weet..... Vroom..... poeh..... En die slagertij..... ik krijg je wel. Er aan ga je..... Er aan..... lange..... lange.....”

Jilles stond verbluft. Wat had dat te betekenen? Het was malle Krijn. De man was niet goed bij zijn zinnen. Natuurlijk dronken..... waanzin..... Op een of andere keer zou men de man vinden. Verdronken misschien, of overreden door een late auto.....

Maar het vreemdste was, dat Krijn onvindbaar bleef. Twee lanen en wel

drie donkere bospaadjes had Jilles doorzocht, maar van Krijn viel niets te merken. Doch halverwege het dorp gekomen, had Jilles nog iets menen te horen. En als van heel ver klonk het: „Daar ga je. Hi, hi, hi,.....!”

**

Meester Sanders zal net een boodschap doen, als Jilles op het schoolplein arriveert. Als Jilles het niet lang maakt, wil de meester hem wel even te woord staan. Samen gaan ze naar de studeerkamer van meester Sanders. Ze zijn spoedig in een druk gesprek over alles, wat zich de laatste dagen had afgespeeld. En het zogenaamde gouden horloge wordt daarbij niet vergeten.

„Meester”, zegt Jilles, „het is alles zo verward en vreemd. En Sam..... nee, ik weet niet, wat ik er van zeggen zal. Maar u heeft dat oud bonk van een uurwerk gezien, volgens Renger. En..... was het van goud, meester?”

„Och Jilles”, zegt meester Sanders, „ja, ik moet zoets wel geopperd hebben. Maar veel aandacht heb ik er niet aan geschonken. Van goud, vraag je. Hm, jij bent de eerste niet, die me daar vandaag naar vraagt. Met zekerheid zou ik het niet durven beweren. Ofschoon..... nou ja, de kast leek van goud. Laat mij het dan zo zeggen.”

„Hebben er dan al meer naar gevist?” vraagt Jilles.

„Jilles”, zegt meester Sanders ernstig, „wat jou hierheen brengt, weet ik niet. Maar vanmorgen tegen een uur of twaalf kwamen er twee agenten, die ook het een en ander wilden weten. Och, ik heb mijn schouders opgehaald, toen ze mij vroegen, of de kast van het horloge, dat Sam gevonden had, van goud was. Ik rook nattigheid en per slot van rekening ben ik geen goudsmid, nietwaar? Enfin, dat wilden die heren wel geloven, maar ze schenen niet eerder tevreden, voor ik hen alles verteld had, wat er op de bewuste schooldag was voorgevallen. En nu vraag ik me af, wat dit alles te betekenen heeft. Ik ben hier nog maar kort, doch gisteren heb ik een en ander horen vertellen over een griezelige historie..... een brutale roof met mishandeling.....”

„Ik weet er alles van, meester”, zegt Jilles. „Als dat horloge van goud, is dan.....”

„Dan..... dan kan het nog wel een rare geschiedenis worden. Ik had eigenlijk het plan lange Louw eens op te zoeken, meester..... maar die agenten zullen me nu wel voor geweest zijn.”

„Die doen hun plicht, Jilles. Maar daarom mogen wij..... ik was..... als de band van mijn fiets niet leeg had gestaan, dan had jij me niet meer thuis getroffen. Ik wilde eens met Louw praten, zie je. Maar komaan, we zullen er geen gras over laten groeien. Weet je wat, Jilles, ga mee.”

„Nee meester, gaat u eerst maar alleen. U heeft Sam in de klas, ik niet.”

Meester Sanders is nog nimmer in de oude woonwagen geweest en als hij zijn fiets tegen een dikke beuk zet en naar de wagen gaat, weet hij, dat hij dit veel eerder had moeten doen..... vaker..... Een bezoek brengen aan mensen van onbesproken gedrag, mensen, die geregeld twee keer naar de kerk gaan, och, dat is heel gewoon, maar dit..... Och, lange Louw is een stroper, een wilddief..... En nog voordat de meester zijn voet zet op de trap, weet hij heel goed, wie wel een bezoek aan de woonwagen heeft gebracht.....

Jesus..... vriend van zondaren..... De Heiland is opgevaren, maar Zijn discipelen moesten heengaan en prediken het evangelie..... ook hij, meester Sanders..... naar zondaren, naar lange Louw..... het eerst.....

Hoor, er zingt iemand.....

Wij hebben 's Vaders Zoon aan beord,
En veilig strand voor 't oog.....

Zou Louw..... neen, dat kan Louw niet zijn..... stil.....

Arme zondaars, ziet de kruisvlag
wapperen op de oceaan
Komt tot Jesus.....

Dan duwt meester Sanders de deur open. In een klein portaal zit de bewoner bij een stapel borstels en bezems. Hij kijkt op naar de man in de deuropening.

„Meester”, zegt hij, „daar doe je goed aan. Eerlijk gezegd, had ik u al eens eer-

der verwacht. Enfin, beter laat, dan nooit. Kom binnen, meester.”

„Ik..... ik.....”, zegt meester Sanders, „ik hoorde u.....”

„Zingen, hè? Vind u dat zo ongewoon? Ah, nu begin ik er iets van te begrijpen. Lange Louw, hè? Die zingt geen psalm, omdat het niet nodig is, hè? Och meester, heeft u nimmer gehoord, dat een mens zich beteren kan..... bekeren? Dat is een groot wonder, meester, maar het wordt niet uitgebasuind. Het gebeurt in de stilte..... zonder lawaai.”

Meester Sanders weet niet wat hij zeggen zal.

„Of zou het soms een gevolg zijn van het vele bezoek, dat u en anderen van de kerk mij gebracht hebben?”

Meester Sanders schaamt zich. Het vele bezoek..... Hij, meester, is er nog nooit geweest.....

„Misschien heeft u dan steeds voor mij gebeden, meester?” vraagt Louw.

„Man, houd op!” zegt meester Sanders. „Ik schaam me.....”

„Och meester, de mens zet meestal een punt, waar God een komma plaatst, of..... stippeltjes, een hele rij soms. En nu dacht u met zoveel anderen, dat er echter het leven van lange Louw een punt stond..... en ik meende het zelf

ook. 't Waren stippeltjes, meester, heel klein misschien, maar ze waren er toch. De kous van mijn leven was nog niet af en God heeft in Zijn wonderlijke liefde de draad weer opgenomen. Voel je, meester?"

Meester Sanders kijkt door het smalle raampje naar buiten. Uit een zeker medelijden was hij hierheen gekomen, nou ja, misschien was hij ook een tikkeltje nieuwsgierig geweest. Nieuwsgierig betreffende het oude horloge, naar de beroving en mishandeling van jonker Floris, jaren geleden..... En dan de geschiedenis van malle Krijn..... de beide agenten. Wat, ja wat moet hij nu eigenlijk zeggen?

Dan vertelt meester Sanders, dat Sam een horloge gevonden heeft. Het uurwerk was verroest, maar de kast, tja, als u me dat vraagt....."

„Een horloge? Hm, nou u 't zegt, ja Sam heeft mij al zoiets verteld een tijdje geleden. Hij vroeg mij naar een horlogeketting. Ja, dat klopt. Een verroest uurwerk. Het ding zat danig onder de viezigheid. Half vergaan natuurlijk. Ik heb er weinig aandacht aan geschonken."

„Dus heeft u het horloge niet eerst bekeken?"

Zo'n stuk oud roest! Waar praat u over! Er zat geen wijzer meer op en 't ding had alle kleuren van de regenboog, kom nou".

„Ik weet het niet Sissing, maar er gaan allerlei geruchten door 't dorp over dat oude uurwerk. 't Schijnt van goud te zijn, naar men zegt".

„Wat! Laat me niet lachen, meester. Wordt het de laatste tijd wat te stil om de oude woonwagen? Hebben de mensen soms weer een verzetje nodig?"

Dan vertelt meester Sanders wat hij er van weet. Ook, dat er twee agenten zijn geweest om nadere inlichtingen!

Ineens staat Louw op. Hij kijkt de meester strak aan en vraagt: „Zegt u mij eens precies, wat die twee agenten wilden, meester. Vertel het maar gerust hoor. Ik begin de zaak nu al aardig in de kijker te krijgen. Neen, ongerust maak ik me in 't geheel niet, maar het kan best een hoop soeza geven. Hm, een goude horloge... eh... heeft u Sam ook gezien, meester...?"

Lange Louw is niet bang, maar hij denkt terug aan de tijd, dat jonker Floris mishandeld werd en bestolen en dat men hem verdacht en opsloot... eenzaam en lang... 't is jaren geleden en nu..... Nu dat horloge weer... Neen, hij is onschuldig, maar hoe eerder het ding verdwijnt, hoe beter!

„Waar heeft u Sam gezien, meester? Ver af?"

„Och neen, ginds achter... eh... dat bosje, links. Maar wat bent u van plan, Sissing?"

Zonder op deze vraag te antwoorden, duwt Louw de deur open, springt de trap af en.....

„Goedendag Sissing. Blij, dat we je thuis treffen".

„Dat geloof ik", zegt Louw. „Kom maar binnen heren".

De beide agenten volgen.....

Zij waren Louw voor geweest en hadden onderweg Sam het horloge reeds afgenomen.

Als een lopend vuurtje gaat het grote nieuws door het dorp. Lange Louw is gearresteerd. Renger komt er ook mee thuis. Hij heeft geen rust, nu hij Sam alleen weet in de oude woonwagen. Hij vertelt zijn moeder het geval. Hij vraagt: „Moe, mag Sam bij ons komen?"

Dan legt zijn moeder hem haar hand op het hoofd en zegt: „Jij bent mijn beste jongen, hoor. En ik ben blij, dat je het zo voor Sam opneemt. Het woonwagenjog... toch onze naaste, Renger. Iedere avond zeg je je avondgebed op, je vraagt God om vergeving voor je zonden, je vraagt om een goede nacht en je bidt, dat je de volgende morgen gezond mag opstaan. Dat is goed, Renger, dat is heel goed. Maar wat we voor onszelf vragen, moeten wij dat ook niet voor anderen doen? Wijzelf een mooi huis, een warm bed en onze naaste in een woonwagen op een strozak... alleen... Je hebt het goed begrepen, Renger. Ik ben daar blij om. God liefhebben boven alles... dat moet... maar de naaste als onszelf..."

„Moeder... zou vader...?"

„Ga je gang maar, jongen. Je kent vader toch?" En voordat Renger de deur uitgaat, geeft moeder hem een stevige zoen. „Renger, vent, wees dankbaar, dat

wij in de gelegenheid zijn onze naasten te helpen. Wees blij, dat wij Gods Woord hebben... en verstaan..."

Om de hoek bij de Hanebijtersgang staan een tiental mannen. Een van hen is Rudger, de molenbaas. Bij de kepper, waar hij net vandaan kwam, had men hem verteld, dat Louw door twee agenten naar het politiebureau was gebracht. Ook was hij te weten gekomen, dat het ging over een horloge, een gouden.....

Nu staat hij bij een groep mannen, dicht bij de oude kerk. Het oude horloge heeft zijn nieuwsgierigheid gaande gemaakt..... Er wordt druk gesproken over het voorgevallene, maar Rudger zwijgt.

Plotseling komt malle Krijn om de hoek. „Hi, hi, hi, die zit, hè? Ja, ja, mannen, eens komt er een eind aan, ha, ha. Lange Louw zit er lelijk in, dat is grif. Zo'n oud horloge, hoe is 't mogelijk. Maar hij hangt hoor, hij hangt!"

Nog houdt Rudger zich stil. Hij kijkt en hij luistert. Malle Krijn staat te wiebelen op zijn benen. Hij is verre van nuchter. Wie weet, dat die dronken doodgraver er nog zal uitkramen. Een van de omstanders zegt: „Praatjes, allemaal. Mijn jongen kwam ook met zo'n losgeslagen verhaal thuis, maar ik hecht er hoegenaamd geen waarde aan."

„Ha, ha, ha", lacht malle Krijn. „Je moet je hersens gebruiken. Als je eens wist, wat ik weet....."

„Wat weet jij dan?" vraagt Rudger plotseling.

Malle Krijn doet wel twee stappen achteruit, verschrikt.....

„Jij, jij, jij!" zegt hij. „Jij..... Rudger....."

„Ja, ik!" zegt Rudger en kijkt Krijn recht in de ogen. „Ik, de molenbaas. Jaren geleden vond ik op een vroege morgen, 't was mistig miezerig weer, de zwaar mishandelde en beroofde jonker..."

Ineens geeft Krijn een gil. Hij slaat zijn armen als een drenkeling in de lucht. Dan stopt hij zijn vingers in de oren en loopt waggelend weg. Rudger schudt het hoofd. Neen, hij weet niets. Hij vermoedt alleen maar iets.....-Het is een sterk vermoeden, maar de bewijzen..... Lan-

ge Louw..... neen! Misschien is het bewijs tegen hem, maar neen, lange Louw..... onmogelijk!

Op de weg naar de molen, bedenkt Rudger, dat hij zich over Sam moet ontfermen. Die jongen moet een goed onderkomen hebben.....

Plotseling..... „Bent u dat, Rudger?" „Moet je mij hebben..... eh..... Renger?"

„Neen, Rudger, ik ga Sam halen", zegt Renger trots. „Sam mag bij ons komen. En hij blijft net zo lang tot zijn vader terug komt."

„Dat is fijn, jongen. Ja, dat is 't. Ik liep net te denken, hoe het met Sam moest. Zo, ga jij hem nu halen. Jongen, ik kan je niet zeggen hoeveel plezier me dat doet. 'k Heb dikwijls gemoppard op de jeugd, die zo rumoerig is en naar ik meende slecht..... Maar nu ik dit hoor... m'n compliment."

Renger krijgt een kleur en even moet hij denken aan zijn vroegere houding ten opzichte van Sam. Maar groot en geweldig rijst voor hem op het gebod van de Heiland..... Liefhebben de naaste als zichzelf.....

Een week later rammelen er twee agenten aan de deur van de oude pottierij in de Hanebijtersgang. De deur zit vast en het oude vervallen huis lijkt wel uitge-

sterven. Nog eens rammelt een der agenten aan de oude deur en weer gluurt een van hen door de groezelige glazen. Ze kijken elkaar eens aan, ze wachten nog even en rammelen dan voor de derde keer. Maar de deur blijft gesloten. Dit begint de agenten danig te vervelen. Er komen nieuwsgierigen..... Een brutale slagersjongen roept: „Moet je de baas hebben? Dan ben je verkeerd aangesloten. Je moet in het „Gouden hert” zijn.”

De agenten kijken elkaar eens aan en in een oogwenk zijn ze op mars naar het café. Inderdaad, Krijn is aanwezig. Hij zit bij een der tafeltjes tussen een drietal drinksbroers. Hij heeft het hoogste woord.

„H-hi, h-h-hi, wie verstoppt er nu zo'n ding dicht bij huis. Ja, ja, wie weet, wat er nog meer aan 't licht komt. Lange Louw..... ha, ha, ha, als je 't mij vraagt..... neen, ik vertrouwde die stroper nooit. Die slagerij? Man praat niet. Nou, hij zit er in, hoor. Een knappe keraal, als hij weer los komt, hi, hi, hi...”

Plotseling legt een der twee agenten zijn hand op Krijns schouder.

„Moet je mij hebben?” vraagt Krijn.

„Dan ben je er naast, hoor. Ik..... ik.....”

„Kom maar meel Dadelijk!”

„Ik..... ik..... eh..... een borrel heren? Ober..... ober, twee glazen bitter! Hi, hi, 't is dorstig vandaag..... Drie..... ober!”

„Jij gaat mee, Krijn! Opschieten!”

Stuntelig staat Krijn op. „Maar”, vraagt hij, „waarom zo'n haast. Wat moet er gebeuren? Ik..... ik.....”

„Och niets”, zegt een van de agenten. „De baas wil je graag een paar vragen stellen. Het is zeer belangrijk, wat je?”

„Kan dat hier niet, heren?”

„Onmogelijk. Je weet, dat Louw Sissing vastzit. Als jij nu eens.....”

„Hi, hi, hi,..... lange Louw. Ik..... ik, ja ik ga mee, heren.”

Met een zwaai zwiert Krijn naar de deur en zich nog even omkerend roept hij naar zijn kernuiten: „Tot straks..... het komt best terecht. Hi, hi, hi.....”Het raadsel wordt opgelost. Het is voor de politie niet eens een moeilijk geval. Malle Krijn, die zich alle grond onder de voeten ziet wegzinken, moet in

het laatste wel bekennen. De man is gebroken en als zijn door de drank beneveld brein eindelijk, dank zij de afzondering, min of meer bijkomt, slaakt hij tijdens een verhoor de verzuchting: „Lange Louw was een stroper, ja, maar eerlijk. Eens heb ik de man in een dronken lui eigenlijk gedwongen een zaak van mij te kopen..... Ja..... ja..... maar Louw bleef eerlijk..... Toen heb ik een nieuwe fles aangebroken..... en Louw kocht de zaak. Ik..... ik was gemeen, niet hij..... Ik raakte aan lager wal en..... de rest weet je wel. De jonker had geld bij zich..... veel..... Ik heb de hele middag op hem liggen loeren, maar de kans kwam niet. Totdat..... hij, de jonker, ging naar Rudger, de molenbaas. Ik heb bijna tot middernacht liggen wachten..... En toen Louw verdacht werd en achter slot en grendel werd gezet..... wat heb ik toen gelachen..... En Louw was eerlijk en onschuldig..... Ik was gemeen..... een dief.....”

Het loopt tegen Kerstmis. De dagen worden nat en koud. Maar de polder is wijd en daarboven hangt de blauwe lucht, groot en ver. Grauw staat de oude molen aan de brede tocht, als een trouwe wachter. Grauw?..... En al die vlaggen dan? Kijk, de hele molen is versierd. Hoe kan dat toch? Wel Rudger houdt er mee op. Hij wordt ouder en het werk wordt hem langzamerhand te zwaar. Rudger heeft het polderbestuur voorgesteld het eens met Louw Sissing te proberen. En na heel wat geredeneer kreeg hij de heren eindelijk zover. De oude molenbaas is erg in zijn schik. Sissing zal het werk overnemen en hij, Rudger, kan blijven wonen. Het huis is wel klein, maar de nieuw benoemde molenbaas zal met Sam er nog best bij kunnen.

Sam is opgetogen van blijdschap, als hij al die vlaggen ziet.

En er schiet Louw Sissing een brok in de keel en hij moet wel tweemaal slikken, voordat hij dat vreemde verduwen kan. Het is waar..... maar hij kan het niet begrijpen. Een nieuw begin..... een blij begin. Voor de laatste maal kijkt hij naar de verre einder. Daar weet hij

de oude wagen, alleen en verlaten. Nog verder ligt het dorp..... Martijn.....
 Wat een feest! En wat een mensen!
 Veel handen worden uitgestoken om

hem te feliciteren. Daar is allereerst Ruderger, daar is Steven, de boswachter, daar zijn Veerman en Jilles Renger en Kees. Daar is de rentmeester van het oude slot en het polderbestuur, niet te vergeten. Het wordt Sissing bijna te veel. Zoveel warme toegenegenheid, zoveel.....
 Waaraan heeft hij dat verdiend?

Verdiend..... hij? Sissing voelt zich zo klein. Een stip onder de hoge hemel. Maar hij weet, dat de Here zorgt..... altijd.

Het wordt een groot feest bij de molen. Er wordt gesproken en er wordt koffie geschonken. Er is zelfs gebak..... Er wordt zelfs gezongen..... Feest is het..... echt vrolijk feest.

Wie komt daar aan wandelen? Wie tuurt er zo scherp naar de oude molen in de verte? Kijk eens, de man begint al vlugger te lopen. Hij heeft blijkbaar erge haast. Is het..... is het..... de meester.....?

Eindelijk is de man bij de molen. Vlak bij de brug ontmoet hij Renger, Sam en Kees.

„Dag, jongens.“

„Meester.“

„Je dacht zeker, dat ik jullie niet kon

vinden, hè? Dat valt mee, hoor. En wat is me dat hier een drukte. Het lijkt wel een feest. Kijk me die molen eens. Wat een vlaggen!“

„Meester“, zegt Renger, „Sam's vader wordt molenbaas en ze gaan hier wonen. Is dat geen feest, meester?“

„En is Sam jullie vriend?“

„O ja, meester, o ja.“

„Jongens, dat doet me deugd, werkelijk. Sam, jongen, de weg was lang, maar nu is eindelijk de zon doorgebroken in je leven. De wolken zijn weggevaagd, de lucht is helder en klaar. Ja, jullie meester is echt blij met deze dag. Want nu is de klas van zeven een grote vriendenkring geworden.“

„Kom, jongens“, zegt Renger, „zullen we.....“

„Nee, wacht nog even“, zegt meester Sanders. „Nog een paar woorden. Ja, de meester is blij..... maar de Grote Meester, jongens..... Och jongens, hier op deze wereld is slechts halve blijdschap, maar daarboven is louter vreugde, onbegrensd. Er is veel veranderd in de laatste dagen. Maar dat kon alleen, omdat de Heiland, die in Bethlehems stal ter wereld kwam, die grote verandering heeft mogelijk gemaakt. Hij heeft getoond wat liefde is, omdat Hij uit louter liefde alles gaf..... zelfs Zijn leven..... Zo heb je het kunnen winnen van je boze hart..... zo alleen..... En daarom: wandel maar stillekens achter Hem aan.....“

Ja:

Wandel maar stillekens achter Hem aan,
 Achter de Heiland, Hij wijst u de wegen.
 Zijn die niet altijd zo lieflijk gelegen
 als ge zoudt wensen, wilt ze toch gaan.
 Hij gaat vooraan!

Wandel maar stillekens achter Hem aan,
 Hij kent uw krachten, Hij richt uw
 (schreden.

Wel moeilijk vaak voor wie ze betreden.
 Toch nooit te moeilijk is er de baan,
 Hij gaat vooraan!

Wandel maar stillekens achter Hem aan.
 Volg Hem gewillig, volg onverdroten:
 Weldra ziet gij u de hemel ontsloten,
 Die gij al jubelend binnen zult gaan!
 Achter Hem aan!